

نشست تحلیل حراج تهران با حضور دکتر علیرضا سمیع آذر، مدیر حراج تهران و حسین پاکدل، مجری حراج تهران صبح سه شنبه 18 خرداد 1395 در خانه هنرمندان برگزار شد.

سرویس تجسمی هنر آنلاین: در آغاز این نشست، حسین پاکدل با اشاره به اینکه پنجمین حراج تهران پس از یک سال تلاش در هفتم خرداد ماه برگزار شد، گفت: فروش 25 میلیاردی این دوره، بیش از آن چیزی بود که پیش بینی می‌شد، امیدواریم در سال‌های آینده با سربلندی و موفقیت بیشتر بتواند شتاب خوبی به توسعه هنر دهد.

پس از آن علیرضا سمیع آذر با تبریک فرا رسیدن ماه مبارک رمضان و تشکر از توجه اصحاب رسانه به هنر و هنرمند، در مورد اهداف برگزاری و دستاوردهای این رویداد گفت: حراج تهران بر مبنای تحلیل و مطالعه در خصوص وضعیت هنر در ایران شکل گرفت و تلاش می‌کند نیازمندی‌های درباره توسعه هنر در کشورمان را پاسخ دهد. در این راستا مهم‌ترین هدف حراج که از ابتدا در پی آن بودیم و حتی پیش از شکل‌گیری حراج در ذهن ما بود؛ توجه به ارزش‌های مادی و معنوی هنر است.

سمیع آذر افزود: نمی‌توان به توسعه و گسترش دستاوردهای هنری فکر کرد در حالی که هنر ارزش ناچیزی داشته باشد و یک نقش حاشیه‌ای برای عده معدودی از جوانان تصور شود؛ معنقدیم از منظر برپایی یک حراج موفق با دستاوردهای شایسته اعتقاد به ارزش هنر، کیفیت کار هنرمند و آفرینش زیبایی منزلت پیدا می‌کند و می‌توان انتظار آفرینش هنری با کیفیت‌تر هم داشت. این انتظار فقط از نظر مادی نیست بلکه از بعد معنوی نیز هست، تا هنر مورد توجه و نقد قرار بگیرد و فقط منحصر به عده معدودی از هنرمندان نباشد.

او با اشاره به اینکه هنرمندان نیز از این ارتقای ارزش مادی و معنوی هنر بهره می‌برند گفت: این ارتقاء ارزش‌ها هم هنرمندانی که در آثارشان در حراج شرکت دارد را در بر می‌گیرد و هم هنرمندانی که در حراج شرکت ندارند به دلیل افزایش توجه به آثار هنری، ارزش کار آنها بالاتر می‌رود. این افزایش ارزش در سطح بین‌المللی هم هست زیرا نمی‌توان انتظار داشت در سطح بین‌المللی ارزش آثار هنری ما بالا برود در حالی که در داخل کشور ما ارزش آن نازل است. در خارج از ایران قیمت آثار عده‌ای از هنرمندان بالا رفته است اما در داخل کشور به شکل سنتی ارزش مادی پایین بود. در حالی که حالا به مدد برگزاری حراج تهران ارزش آثار در داخل کشور هم بالا رفته است.

سمیع آذر افزود: اگر در نظر داشته باشیم که بزرگترین بخش کنشگران فرهنگی کشور را جامعه تجسمی تشکیل می‌دهند، نمی‌توانیم به این جمع وسیع از نظر نیازمندی‌های معیشتی، اشتغال، گسترش برنامه‌های جنبی آموزشی و پژوهشی فکر نکنیم و در عین حال انتظار ارتقای هنر را داشته باشیم.

او در مورد دومین هدف از برگزاری حراج تهران گفت: تقویت مخاطب مسئول و حامی هنر که پیش از این کمتر وجود داشت، هدف دیگر ما است. قبلاً هنرمندان آثاری را خلق می‌کردند اما عده معدودی بیننده آنها بودند. در حالی که پس از برگزاری حراج تهران تعداد قابل توجهی از مجموعه‌داران در سال‌های اخیر به گردآوری آثار هنری مبادرت کردند. کسی که اثر هنری را خریداری می‌کند فقط با پرداخت پول به هنرمند کمک نمی‌کند بلکه وقتی آن اثر را به دیوار خانه یا محل کار خود می‌زنند کیفیت معنوی محیط اطراف خود را نیز افزایش می‌دهند. به این ترتیب هنر به یک میراث ملی و فرهنگی تبدیل می‌شود.

سمیع آذر ادامه داد: سومین هدف برگزاری حراج تهران تقویت رویکرد حرفه‌ای در هنر است و دانستن اینکه هنر نتیجه دغدغه فردی هنرمند نیست بلکه بخشی از فعالیت یک جامعه پویا است و باید به توسعه آن فکر کرد. نمی‌توانیم انتظار دست‌یابی به کیفیت هنر داشته باشیم در حالی که گالری مناسبی برای نمایش آثار نداریم، محله مناسبی برای نقد هنر نداریم و روزنامه‌ها به ندرت بخشی را به هنرهای تجسمی اختصاص می‌دهند. برای اینکه فعالیت هنری به یک فعالیت ارزشمند تبدیل شود باید به عنوان نوعی صنعت به آن نگاه شود که اسباب معرفی و ارتقای کیفی آن فراهم شده است. این کار عملی نیست مگر اینکه به اقتصاد هنر توجه کنیم و هنر بتواند معیشت هنرمند و کسانی که در این راستا فعالیت می‌کنند را تأمین کند.

مدیر حراج تهران افزود: در این پنج دوره حراج تهران شاهد بودیم که قیمت هنر تا حد قابل توجهی افزایش یافت و پولی که می‌توانست در عرصه‌های تجملی مختلف خرج شود به عرصه هنر تزریق شد. به این ترتیب هنرمندان توجه بیشتری به ارتقای کیفیت آثار خود می‌کنند و جوانان فارغ‌التحصیل نیز امید بیشتری به آینده کاری خود پیدا می‌کنند.

سمیع آذر افزود: در این مدت حدود 200 هنرمند از نسل‌های مختلف در حراج تهران معرفی شدند که شامل آثاری از یک قرن پیش تا کارهای جوانان است. آثاری از زانرهای مختلف در حراج عرضه شده است و امیدواریم در آینده عده بیشتری را وارد چرخه معرفی آثار هنری کنیم.

او با بیان اینکه هنوز حراج تهران با هدف نهایی آن فاصله زیادی دارد گفت: ما هنوز در منطقه هم به رکوردهای زیادی نرسیدیم و فاصله زیادی با قیمت‌های آثار هنری در منطقه و جهان داریم. قیمت اثر سهراب سهرابی هنوز به یک میلیون دلار نرسیده است در حالی که اثر یک هنرمند مصری، محمود سعید دو و نیم میلیون دلار قیمت دارد. هنوز مقدار کلی فروش حراج تهران بسیار کمتر از مقیاس منطقه‌ای و جهانی است و این نشان می‌دهد که هنوز در ابتدای راه هستیم.

اکسیو و حراج کاملا متفاوت هستند

در ادامه این نشست نوبت به پرسش‌های خبرنگاران رسید که این بخش بیش از یک ساعت به طول انجامید.

نخستین سوال در این خصوص بود که حراج تهران، اکسیوی دولتی هنر را به محاق برده است، سمیع آذر که خود هشت سال مدیر موزه هنرهای معاصر تهران بود با رد این مطلب، تصریح کرد اکسیو و حراج دو رویداد کاملا متفاوت است؛ او افزود: اکسیو رویدادی با تعدادی غرفه است که گالری‌های متفاوتی دور هم جمع شده‌اند که نیز معنی آرت‌فر می‌دهد و نه اکسیو. حراج با آرت‌فر نیز بسیار متفاوت است؛ مثلا در آرت‌فر بازل و یا استامبول و... تعدادی گالری شرکت می‌کنند و آنها تصمیم گیرنده‌اند. در حراج تهران و یا دیگر حراج‌های دنیا خود حراج‌گذار آثار را معرفی می‌کند و حیطه عمل کاملا متنوع است فقط هر دو در زمینه هنری فعالیت دارند.

چرا بازیگران مجری حراج می‌شوند؟

سمیع آذر در پاسخ به این سوال که چرا بازیگران مجری حراج تهران می‌شوند گفت: آقای کیانیان که در چهار دوره نخست حضور داشتند نه به جهت بازیگری‌شان بلکه به جهت شخصیت فرهنگی و قرابتی که با حوزه تجسمی دارند، به عنوان مجری انتخاب شدند، جناب پاکدل هم که بیش از بازیگری، به عنوان یک مدیر هنری و چهره فرهنگی شاخص مطرح‌اند و اتفاقا سابقه اجراهای درخشان ایشان در تلویزیون و... که معرف حضور مردم است.

سمیع آذر در همین باره به خبرنگاران توضیح داد: حراج یک پدیده نوظهور در کشور ماست و به طبع ما چهره‌های شناخته شده که به اصطلاح مجری حراج باشند نمی‌شناسیم، لذا با مطالعه شخصیت‌های شناخته شده دست به انتخاب می‌زنیم.

حسین پاکدل که اجرای پنجمین دوره از حراج تهران را برعهده داشت نیز در این نشست گفت: چهار دوره از حراج تهران با حضور رضا کیانیان برگزار شده است، اما دعوت از او به این دلیل نبود که او بازیگر است بلکه از رضا کیانیان به عنوان به هنرمند که آثار بسیاری را در حوزه هنرهای تجسمی خلق کرده است دعوت شده بود. پس از اینکه او اعلام کرد از اجرای حراج خداحافظی کرده است، از من دعوت شد تا این مسئولیت را برعهده گیرم، از دو سال قبل در جلسات بسیاری با حضور دکتر سمیع آذر شرکت کردم و سفرهای بسیاری با هم رفیقیم تا آمادگی برای اجرای حراج را به دست آورم. این تنها یک اجرای صرف نیست بلکه کاری بسیار حساس است زیرا هر حرکت، کلام یا نگاه اضافی می‌تواند در تغییر قیمت یک اثر تاثیر داشته باشد. اجرای حراج تهران یک کار کاملا تخصصی است و به همین دلیل در حراج‌های بزرگ همیشه روسای حراج‌ها این کار را برعهده دارند. من سعی کردم براساس آموزه‌های آقای سمیع آذر و جلساتی که با برگزارکنندگان حراج‌های بین‌المللی داشتیم این کار را به بهترین شکل انجام دهم. امیدوارم با کسب تجربه، حراج‌های بعدی را بهتر برگزار کنیم.

افزایش قیمت آثار هنری تجمل‌گرایی نیست

مدیر حراج تهران در پاسخ به این سوال که حراج تهران را مصداق اشرافی‌گری می‌خوانند، با رد چنین توصیفی توضیح داد: هنر والاترین گوهر انسانی‌ست و بهترین ظهور جلوه الهی در انسان خلاقیت و آفرینش است. هر چه قیمت هنر بالاتر رود، مصداق این است که در آن جامعه گوهر انسانی، انسانیت، بالاتر رفته است؛ جنس هنر و مذهب و فطرت انسانی، یکی است و در جامعه‌ای که هنر گرامی داشته شود، و هنر منزلت بیند، یعنی در آن جامعه خوبی‌ها رشد یافته است؛ کسانی که هنر می‌آفرینند و هنری در خدمت اهداف معنوی و الهی خلق می‌کنند مورد ستایش بزرگان هستند و ما نباید بگوییم چرا این آثار این قیمت را دارد. ما باید افتخار کنیم که در کشور ما هنر اهمیت دارد.

او تاکید کرد: رقم کل حراج تهران برابر یک خانه در شمال تهران هم نیست گرچه در کشورهای دیگر قیمت اثر هنری یک هنرمند خوب از یک کاخ بیشتر است. ما با آنچه دنیا از ما انتظار دارد، فاصله داریم. در انگلستان اثر فرانسویس بیکن از کاخ ملکه انگلیس بالاتر است. چرا در کشور ما که مولد فرهنگ بودیم و فرهنگ از طریق ما به دنیا سفر کرده و از شرق به دنیای غرب رفته نباید اینگونه باشد؟ حالا که قیمت اثر هنری کمی بالا رفته آن را با اشرافیت مقایسه نکنیم، بلکه باید به این کار افتخار کنیم. در همین منطقه هنرمندانی هستند که آثارشان از ما بسیار گران‌تر فروخته می‌شود. اثر یک هنرمند هندی 4.4 میلیون دلار به فروش می‌رسد در صورتی که هنر از ایران به هندوستان رفت و هند باز تولید هنر شرق را دارد. قیمت هنرمند در هند و مصر و... بسیار بالاتر از ایران است. دنیا هنر ما را ستایش می‌کند در صورتی که قیمت آثار هنری در ایران پایین است. هنر ارزش‌های معنوی را تبلور می‌بخشد لذا چه بهتر که پول برای هنر خرج شود.

حسین پاکدل هم در این خصوص گفت: گاهی با ارقامی که در حراج مطرح می‌شود سطحی برخورد می‌کنند، به عنوان مثال وقتی اثری از کیارستمی با رقم 140 میلیون فروش می‌رود این نکته را باید در نظر گرفت که او یکی از هنرمندان تراز اول کشور است و یک اثر او از میان مجموعه‌ای از 10 اثر انتخاب شده است که ممکن است 300 میلیون تومان برای او هزینه داشته باشد. کسی مثل کیارستمی اعتبار خود را با اثرش در یک حراج ارائه می‌کند، هنرمند دلال و کاسب نیست او خالق اثر هنری است و باید با عزت زندگی کند. اگر اثر کسی مانند آقای تاوولی فروش نرود کار چه کسی باید فروخته شود و اگر هنر تبلیغ نشود، چه چیزی به جز هنر باید تبلیغ شود؟

شفافیت در حراج تهران

سمیع‌آذر در پاسخ به سوال دیگری گفت: در حراجی‌ها باید محرم اسرار خریدار و فروشنده بود، اما اگر کسی از حراج تهران اثری خریده می‌تواند اعلام کند که اینک بانک‌های پاسارگاد و گردشگری و نیز دوسالانه نقاشی دامون‌فر این کار را کرده‌اند. اگر شفافیت این است که اسامی خریداران گفته شود برعکس حراج دنبال محرمیت است ولی اگر مقام مسئولی از ما اسامی و لیست را بخواهد حتما در اختیارشان خواهیم گذاشت. فرایند برگزاری حراج تهران کاملا شفاف است. همه اصحاب رسانه و صدا و سیما مکانیسم حراج را دیدند و می‌توانند، قضاوت کنند برگزاری حراج بسیار شفاف بوده و همین که ما امروز دور هم نشستیم و پاسگوگی شما هستیم نشان‌دهنده همین شفافیت است.

حسین پاکدل نیز حراج تهران را نماد شفافیت دانست و گفت: همه اساتید هنر از نزدیک شاهدان این حراج هستند. اتفاقا حراج تهران حدود هشت درصد به عنوان حق‌العمل از فروش هر اثر دریافت می‌کند که پایین‌ترین درصد در میان همه حراجی‌ها محسوب می‌شود.

پاکدل همچنین در این نشست درباره حراج تهران اظهار کرد: تفاوت حراج آثار هنری با حراج‌های دیگر در این است که همه کسانی که شرکت می‌کنند از قبل ثبت نام کرده و اطلاعات کافی دارند. اگر نهادی نیز در این نشست شرکت می‌کند کارشناسان خبره‌ای را به حراج می‌فرستند که از همه چیز آگاه هستند. ما در حراج تهران به هیچ عنوان نمی‌خواهیم کسی را گول بزنیم زیرا شرکت‌کنندگان در این حراج کسانی هستند که به خوبی می‌دانند چه اتفاقی در حراج رخ می‌دهد.

توجه به هنر ارزشی

مدیر حراج تهران در پاسخ به سوالی در خصوص حضور هنرمندان ارزشی در حراج تهران گفت: هر چند که تعریف و یا فهرست‌گان روشنی از هنرمندان ارزشی وجود ندارد اما ما نمی‌توانیم بگوییم فلان هنرمند ارزشی نیست. کار ما این است که هنر ارزشمند را وارد حراج تهران کنیم. هنری که از ارزش ایرانی و اسلامی و انسانی برخوردار است، مثل اثر اساتید فرشچیان، احصایی، افجه‌ای و... من حتی آثار سهراب سپهری را هم ارزشی می‌دانم، وقتی او درخت را ارايه می‌کند حکمت درخت را به نمایش می‌گذارد. او ما را به حقیقت درخت نزدیک می‌کند نقاشی‌های سهراب زرف شدن در حقیقت درخت است. توجه ما را به راز الهی جلب می‌کند و ما را به زرف فکر کردن دعوت می‌کند. درخت‌های سهراب نه ساقه دارند و نه برگ و میوه درخت‌های او به معنی تولد یک شیء از طبیعت است او درباره منزلت و مقام شیء حرف می‌زند نه راجع به ریخت‌شناسی شکل درخت و نه درباره جنبه رمانتیک درخت. نگاه وی به درخت نگاه بسیار شرقی و اسلامی و صوفیانه است. این هنر ارزشی است. ما به دنبال این هستیم تلاش کنیم اینگونه هنر را معرفی کنیم. هنر ارزشی از نگاه عمیق برخوردار است و دنبال نگاه تزئینی نیست. ما سعی نمی‌کنیم اشیاء تزئینی و آثاری که لذت بصری دارند را در حراج ارائه کنیم، آثار احصایی، سهراب، زنده‌رودی، یکتایی و... که کارهای گران‌تر حراج بودند از ارزش‌های معنوی صحبت می‌کنند. در عین حال حضور هنرمندان ارزشی نیز در حراج پررنگ بوده و با مراجعه به دوره‌های مختلف حراج می‌توانید حضورشان را مشاهده کنید.

حراج جای کشف استعدادها نیست

سمیع‌آذر در پاسخ به این سوال که چه اندازه از منافع مالی حراج به خود هنرمندان می‌رسد گفت: اثری که در حراج فروخته می‌شود ممکن است از طریق مجموعه‌دار، گالری‌دار یا هنرمند ارائه شود، اما اگر حتی به شکل مستقیم این گالری باشد که پول حاصل از فروش یک اثر را دریافت می‌کند هنرمند به شکل غیر مستقیم منفعت خواهد برد، زیرا با فروش یک اثر از او در حراج آثار دیگر او نیز قیمت پیدا کرده و به فروش خواهد رسید.

وی همچنین در پاسخ به این سوال که هنرمندان جوان چگونه می‌توانند در حراج شرکت کنند نیز توضیح داد: ما هیچ‌گاه مستقیما به هنرمندان برای دریافت اثر مراجعه نمی‌کنیم بلکه هنرمندانی در حراج شرکت می‌کنند که آثار آنان در یک حراج یا فروش داخلی و خارجی به سطحی از توجه رسیده باشند. در هیچ جای جهان هم این گونه نیست، به طور کلی حراج جای کشف استعدادها نیست بلکه جای معرفی هنرمندانی است که قبلا کشف شده‌اند. به نظر من هنرمندان جوان بهتر است ابتدا به گالری‌ها مراجعه کرده و آثارش را ارائه کند و حراج اقبالی که از آثار می‌شود را خواهد دید.

برگزارکننده حراج تهران همچنین در پاسخ به سوال خبرنگار روزنامه جام جم مبنی بر اینکه آیا قرار است حراج ویژه‌ای برای هنرمندان جوان برگزار شود و این سوال که چرا هنرمندانی مانند پیلارام، علی شیرازی و فرهاد مشیری در این دوره از حراج تهران حضور ندارند نیز گفت: با مشاهده رشد نسبی مارکت هنر، متوجه شدیم فرصتی وجود دارد که از امسال این حراج را به شکل تخصصی‌تر برگزار کنیم؛ به همین دلیل حراج امسال در دو بخش استاذان کلاسیک و مدرن و همینطور بخش هنر مدرن و معاصر برگزار می‌شود. محوریت حراج هفته گذشته هنرمندان مدرن ایران بودند درحالی که محوریت حراج بعدی ما که در آذرماه برگزار خواهد شد هنر معاصر خواهد بود. به این ترتیب باید گفت که این تقسیم‌بندی ربطی به پیر یا جوان بودن هنرمندان ندارد بلکه به شیوه کاری آنان که ممکن است مدرن یا معاصر باشد باز می‌گردد.

سمیع‌آذر همچنین در پاسخ به سوالی درباره نحوه قیمت‌گذاری آثار حراج نیز توضیح داد: قیمت‌گذاری آثار در حراج با گالری‌ها متفاوت است. ما هیچ نوع ارزش‌گذاری روی آثار هنری نمی‌کنیم بلکه با توجه به قیمت‌های قبلی آثار یک هنرمند قیمت اثری که می‌خواهد در حراج معرفی شود را مشخص می‌کنیم. در این مسیر برای ما تنها فروش‌های رسمی اهمیت دارند و فروش‌های خصوصی را محسوب نمی‌کنیم. در مورد هنرمندانی که برای نخستین بار در حراج شرکت کرده‌اند نیز، آثار را بر اساس آثار هنرمندانی که در همان رده‌بندی قرار دارند قیمت‌گذاری می‌کنیم و پس از فروش قیمت به دست آمده را به عنوان مبنای قیمت‌گذاری آن هنرمند در حراج‌های بعدی در نظر خواهیم گرفت.

این مدرس هنر معاصر همچنین در پاسخ به سوال که چند درصد از آثار این دوره از حراج تهران از مجموعه‌داران و چند درصد از خود هنرمندان دریافت شده است نیز توضیح داد: به دلیل آنکه 70 درصد هنرمندان حاضر در پنجمین دوره از حراج تهران در قید حیات نبودند بیشتر این آثار از مجموعه‌داران دریافت شده است اما از میان 30 درصدی که در قید حیات هستند نیمی از آثار از خود هنرمندان برای حضور در حراج دریافت شده است. اما به حتم در حراج آینده که با محوریت هنر معاصر آذر ماه برگزار می‌شود حدود 80 درصد آثار مستقیماً از هنرمندان دریافت می‌شود.

باید سهم خود را از بازار جهانی هنر طلب کنیم

سمیع آذر در پاسخ به این سوال که آیا حراج تهران بین‌المللی خواهد شد یا خبر نیز اظهار کرد: اینکه مارکتی برای هنر در داخل کشور به وجود آمده خوشحال کننده است، حراج تهران تنها 5 سال عمر دارد به همین دلیل ما وسوسه‌ای برای حضور در حوزه بین‌المللی را نداریم. با این حال برای ما خوشحال‌کننده خواهد بود اگر کشورهای منطقه و همسایگانمان بتوانند آثار خود را در این حراج شرکت داده و خریداران ایرانی یا خریداران همان کشورها این آثار را خریداری کنند. با این حال به دلیل کمبود امکانات فنی مانند نبود شرایط انتقال پول در شبکه بانکی و مشکلات ورود خروج افراد و آثار به ایران هنوز این طرح قابل اجرا نیست.

او تأکید کرد: اتفاقاً حراج تهران و موفقیت‌های بین‌المللی هنر ایران به دنیا و به خصوص کشورهای عربی و نیز منطقه قفقاز ثابت کرده است ایران طلایه‌دار آینده منطقه است و ما با موجی فراینده از هنرمندان منطقه روبرویم تا آثارشان را به صورت حرفه‌ای ارائه کنیم، همه باور دارند آینده ایران درخشان است لذا باید با سرمایه‌گذاری نهادمند در عرصه فرهنگ و هنر، هویت فرهنگی خود را اشاعه و تسری دهیم، ارتقای مارکت هنر، بخشی مهم از این راه است.

وی همچنین درباره آمار فروش حراج‌ها در دنیا نیز اظهار کرد: حراج تهران در این دوره هفت و نیم میلیون دلار فروش داشت. پیش از این آمار فروش هنر ایران در کریستیز، سائیتز و بومز رقمی حدود 8 تا 9 میلیون دلار بوده است. جمع فروش آنها قدری از ایران بیشتر است و به این ترتیب حدود 16 میلیون دلار سهم فروش هنر کشور ماست که در مقایسه با جهان چیزی نیست. در حالی که رقم کلی فروش خانه‌های حراج در جهان معادل 17 میلیارد دلار است و حراج تهران کمتر از یک هزارم مبلغ جهانی فروش داشته است. ما یک صدم جمعیت جهان جمعیت داریم و قدرت فرهنگی ما نیز بسیار زیاد است به همین دلیل باید جایگاه بیشتری در عرصه هنر داشته باشیم؛ ما فاصله بسیاری با آنچه سزاوار ماست و باید این حق را از بازار جهانی طلب کنیم.

حسین پاکدل هم درباره درآمدزایی حراج‌های هنری در جهان نیز گفت: زاین سال گذشته 80 میلیارد دلار از فروش آثار هنری درآمد داشته است اما ما چه سهمی داشته‌ایم؟ ما باید سهم خود را از این بازار دریافت کنیم و چنین درآمدهایی را به بازار داخلی خود بیاریم.

دکتر سمیع‌آذر در پایان گفت: حراج تهران قائم به من نیست و کارآمدترین کارشناسان هنر و اقتصاد هنر با من در حراج تهران کار می‌کنند که روزانه اخبار حراج خانه‌ها در سراسر دنیا و نیز گالری‌های داخلی را رصد می‌کنند.

گزارش تصویری